

Monitoringresultaten Vlinders in de Maasheggen 2025

Monitoringsresultaten Vlinders in de Maasheggen 2025

Tekst

José Kok en Jurriën van Deijk

Met medewerking van

vrijwillige tellers, Gerdien Bos

Omslagfoto: zwartsprietdikkopje, Marian Schut

Rapportnummer

VS2025.037

Projectnummer

P2025.072

Productie

De Vlinderstichting

Mennonietenweg 10

Postbus 506

6700 AM Wageningen

T 0317 46 73 46

E info@vlinderstichting.nl

www.vlinderstichting.nl

Opdrachtgever

Staatsbosbeheer

Deze publicatie kan worden geciteerd als

Kok, J.M., Van Deijk, J. (2025) *Monitoringsresultaten Vlinders in de Maasheggen 2025*.

Rapport VS2025.037, De Vlinderstichting, Wageningen

Trefwoorden

Maasheggen, Unesco-biosfeer, Meetnet Dagvlinders, citizen science

December 2025

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van De Vlinderstichting, noch mag het zonder een dergelijke toestemming gebruikt worden voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Inhoud	2
1. Samenvatting	3
2. Inleiding: Maasheggen	3
3. Vlinderroutes	3
4. Resultaten dagvlinders	7
5. Basiskwaliteit Natuur	9
6. Relevante dagvlindersoorten en hun verspreiding voor de Maasheggen	11
7. Beheer van de routes	14
8. Nachtvinders in de Maasheggen	17
9. Rode lijst soorten nachtvinders in de Maasheggen	20
10. Bronnen	21
Bijlage I: Overzicht van alle waargenomen dagvlinders, totaal voor alle routes op de Maasheggen	22
Bijlage II: Overzicht van alle waargenomen nachtvinders, totaal voor alle routes op de Maasheggen	23

Fig. 1 Oeffelter Meent in september, foto: Bernadette van Noort

1. Samenvatting

In het Unesco-biosfeerreservaat de Maasheggen wordt monitoring van biodiversiteit uitgevoerd door betrokken tellers. In 2025 vond dat plaats voor het vierde jaar op rij. In dit rapport beschrijven wij de resultaten van de monitoring van dagvlinders. 2025 was een droog jaar. Dankzij de inspanningen van Rolf Boersma van de IVN Maasvallei en dankzij vrijwilliger Bernadette van Noort zijn er veel meer tellers bij gekomen dit jaar, en is er ook veel meer geteld dan vorige jaren. Dat is heel fijn, zo is er veel gekeken en veel. In de top tien staat het bruin zandoogje net als vorig jaar bovenaan, en er zijn ook diverse Rode Lijstvlindersoorten gezien. Qua basiskwaliteit zit het nog steeds goed met de Maasheggen: bijna alle soorten die er zouden moeten voorkomen zijn er ook, en bovendien een aantal plussoorten. Er zijn dit jaar zes routes geteld. Tips voor het beheer staan in hoofdstuk 6 bij de aandachtsoorten dagvlinders en in hoofdstuk 7.

2. Inleiding: Maasheggen

Het eeuwenoude landschap De Maasheggen is uniek in West-Europa. Het is het grootste heggenlandschap van Nederland. De Maasheggen waren vroeger langs alle uiterwaarden van de Maas te vinden. Met de uitvinding van het prikkeldraad begon echter de ondergang voor de heggen als perceelscheiding. Vooral kort na de Tweede Wereldoorlog was er ineens een overschot aan prikkeldraad en de vlechtheg is toen vrijwel overal verdwenen als perceelafscheiding. Het Maasheggengebied op de grens van Noord-Brabant en Limburg is echter bewaard gebleven. Veel van de heggen zijn al honderden jaren oud.

Het gebied De Maasheggen is een van de twee Nederlandse Unesco biosfeergebieden. Unesco Biosfeergebieden zijn gebieden die gelden als proeftuin voor duurzame ontwikkeling. In gebieden met deze Unesco-status worden manieren gezocht en nieuwe wetenschappelijke inzichten opgedaan om de mens meer in evenwicht te laten leven met zijn natuurlijke omgeving. Daarbij gaan innovatieve methoden van natuurbescherming en bescherming van biodiversiteit hand in hand met de sociaal-economische ontwikkeling van een gebied.

Grote delen van het gebied zijn eigendom van Staatsbosbeheer, Bergjes (191 ha), Oeffelter Meent (118 ha) Middelsteegsche Weiden (59 ha). Het landschap is verdeeld in een groot aantal kleine percelen die van elkaar gescheiden worden door meidoorn- en sleedoornheggen. Bij overstroming houden de dichte heggen extra slib vast, wat het oorspronkelijk zanderige landschap verrijkt. De Maasheggen vormen een bijzonder ecosysteem waar een aantal zeldzame planten- en diersoorten voorkomen; er komen bijvoorbeeld dassen voor en de dichte heggen vormen ook een prima broedplaats voor allerlei vogels. Landgoed Limosa is in handen van Marius Grutters, die daar beheert.

3. Vlinderroutes

Voor het meetnet dagvlinders wordt een vast traject gelopen, op welk traject de dagvlinders op een vaste manier worden geteld. Zo kunnen er trends mee bepaald worden. Er lopen voor het meetnet dagvlinders momenteel 6 actieve routes in het gebied.

- De route Vlinderboerderij de Schutkooi is geteld vanaf 2019
- Landgoed Limosa Grutters is geteld vanaf 2022
- In 2021 is route Maasheggen Vlinders algemeen uitgezet; deze route wordt pas vanaf dit jaar, 2025, geteld.
- In 2023 zijn er drie extra routes uitgezet, waarvan 2 door regulier agrarisch gebied; Sint Agatha en Stokstraatje Boxmeer. Ook de route Oeffelter Meent werd dat jaar uitgezet.

In figuur 2 staan alle vlinderroutes op één kaart. Figuur 3 t/m 9 zijn de losse kaarten per route.

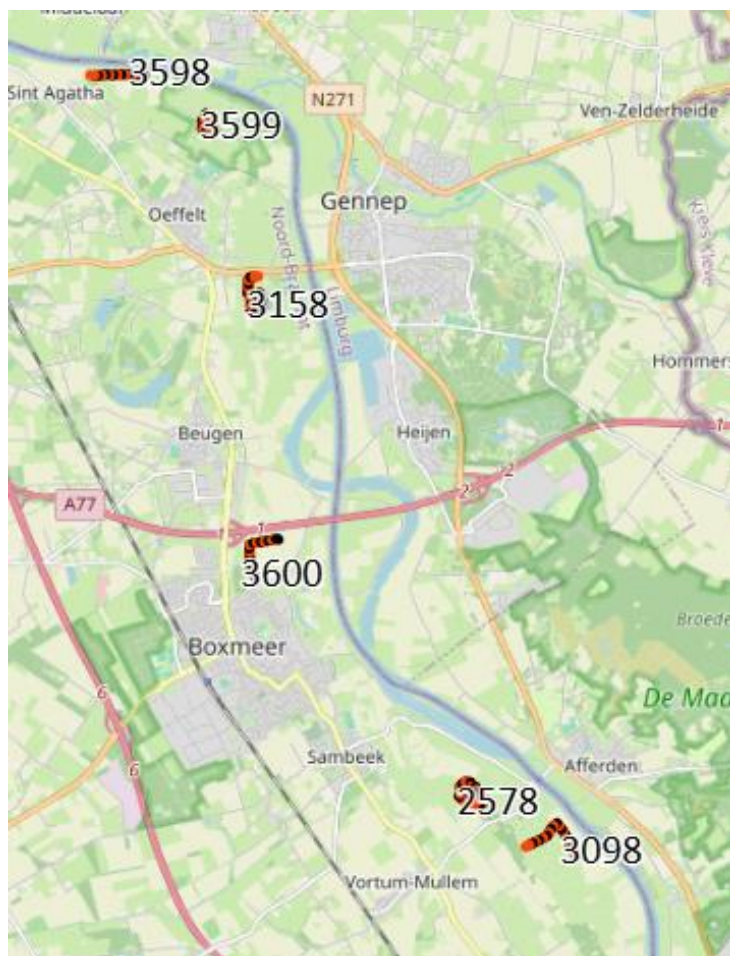

Fig 2. Alle routes samen op de kaart

Fig. 3. Kaart 2578 Vlinderboerderij de Schutkooi - Maasheggen

Fig. 4. Kaart 3098 Maasheggen vlinders algemeen.

Fig. 5. Kaart 3598 Maasheggen - Sint Agatha. Deze route is regulier agrarisch

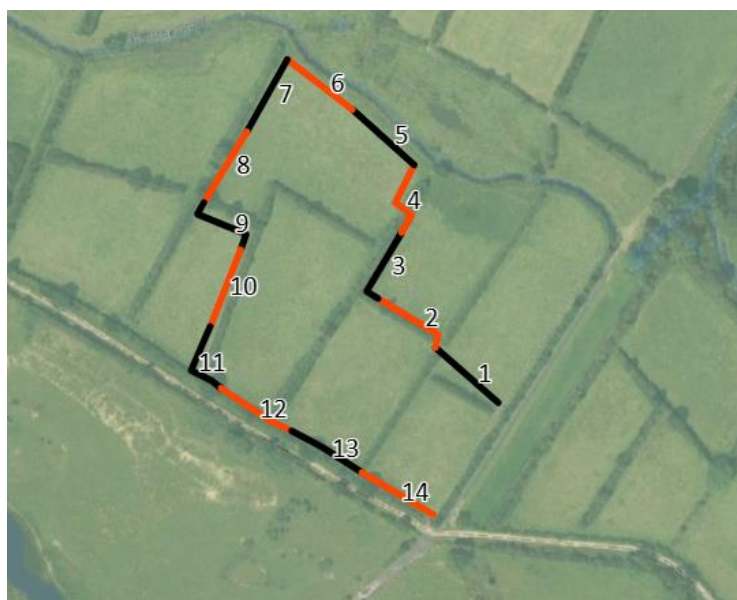

Fig. 6. Kaart 3599 Maasheggen – Oeffelter Meent

Fig. 7. Kaart 3158 Maasheggen Landgoed Limosa Grutters

Fig. 8. Bloemrijke rand, Landgoed Limosa, foto: Marius Grutters

Fig. 9. Kaart 3600 Maasheggen – Stokstraatje Boxmeer. Deze route is regulier agrarisch.

4. Resultaten dagvlinders

Hieronder staan in beeld en tabellen de telresultaten van de routes van dit jaar (en als bonus ook de afgelopen jaren). Er zijn flink wat individuen gezien. De routes voldoen qua vlindersoorten samen ruim aan de basiskwaliteit natuur, plus nog een aantal plussoorten (zie hoofdstuk 5). In figuur 10 is te zien dat door de droogte de tellingen achterbleven bij eerdere jaren. In 2024 was de zomerpiek nog minder hoog, maar in augustus/september waren er weer wat meer vlinders door een extra generatie van meerdere soorten zoals dagpauwoog. In 2025 deden de latere vlinders het slechter, vooral door de droogte; doordat de rupsen geen goed voedsel hadden waren er later minder vlinders.

Tabel 1: Samenvattende tabel van de dagvlindergegevens

	2022	2023	2024	2025
Aantal routes	3	5	5	6
Aantal tellingen	30	74	53	133
Aantal individuen	718	1632	1181	2525
Aantal soorten	18	20	18	23
Aantal tellers	3	10	8	16
Aantal individuen per telling	24	22	22	19*

* Dit getal kan in 2025 lager liggen omdat er in twee regulier agrarische routes bij zijn geteld

Verheugend is het hoge aantal tellingen per route. Ook is het fijn dat er meer routes geteld worden dan vorige jaren. Op regulier agrarische routes is een ander beheer dan op de natuurlijk beheerde routes. Omdat er nu ook twee regulier agrarische routes geteld worden kan het beheer van de natuurlijker routes daar goed mee vergeleken worden; zie daartoe bijvoorbeeld figuur 11.

Er zijn dit jaar ten opzichte van vorig jaar vier extra soorten gezien (gele luzernevlinder, zwartsprietdikkopje, oranje luzernevlinder, koninginnenpage). Daarvan zijn er drie die profiteren van warme luchtstromen uit het zuiden, en eentje die hopelijk aan het profiteren is van goed gefaseerd beheer (zwartsprietdikkopje). Spannend hoe de soort zich volgende jaren zal handhaven!

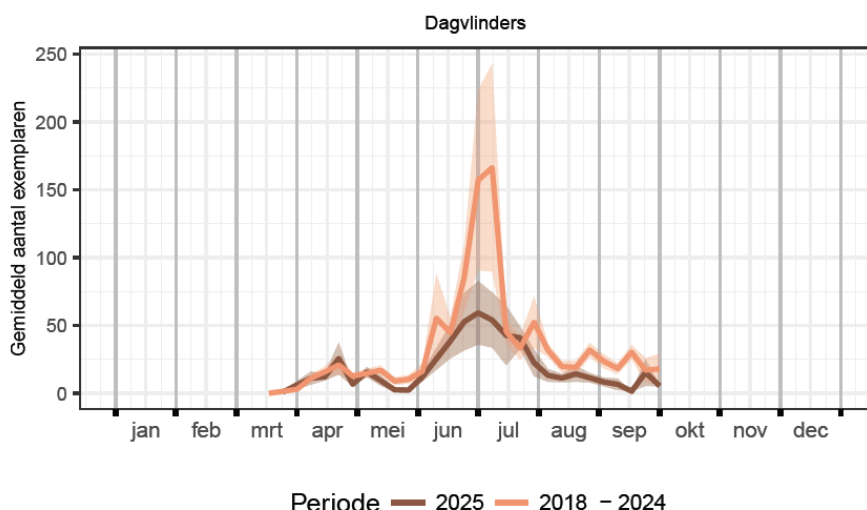

Fig. 10. Grafiek met aantallen dagvlinders in de afgelopen jaren op de routes

In tabel 2 staat de top tien van de meest waargenomen dagvlindersoorten in 2025, en hun rangnummer vorig jaar.

Wat opvalt is dat icarusblauwtje en kleine vuurvinder het (veel) beter doen dan vorig jaar. Dit is een teken dat er beter beheerd wordt, meer bloeiende planten zijn en er meer verschaald is. Van de kleine vuurvinder werden er 45 op Landgoed Limosa gezien, 10 op de Oeffelter Meent, 7 op de Schutkooi en 3 op Vlinders algemeen.

Tabel 2. Top 10 aan meest waargenomen soorten in dit jaar. De hele soortenlijst in te vinden in bijlage I

Rangnummer	Naam	Totaal exemplaren	Rangnummer vorig jaar
1	Bruin zandoogje	868	1
2	Klein koolwitje	379	3
3	Bont zandoogje	354	2
4	Klein geaderd witje	162	5
5	Hooibeestje	129	6
6	Dagpauwoog	92	4
7	Icarusblauwtje	86	- (n.a.)
8	Kleine vuurvinder	60	16
9	Groot koolwitje	59	12
10	Atalanta	56	9

Er zijn 3 dagvlindersoorten waargenomen met een Rode Lijststatus, zie tabel 3. Zie voor verdere toelichting ook hoofdstuk 6.

Tabel 3: Rode Lijststatus soorten waargenomen in 2025

Soort	Rode Lijst status	Aantal waargenomen '25
Bruin blauwtje	Gevoelig	3
Gele luzernevlinder	Bedreigd	7
Oranje zandoogje	Gevoelig	18

In tabel 4 worden de tellingen vergeleken per route. In figuur 11 is het aantal vlinders per telling weergegeven, omgerekend naar een telling van een kilometer.

Tabel 4: Aantal soorten en tellingen per route

Route-nummer	Routenaam	Aantal tellingen	Aantal ex	Aantal soorten
2578	Vlinderboerderij de Schutkooi - Maasheggen	19	620	21
3098	Maasheggen Vlinders algemeen	10	361	18
3158	Maasheggen Landgoed Limosa Grutters	31	899	20
3598	Maasheggen - Sint Agatha (regulier agrarisch)	37	213	16
3599	Maasheggen - Oeffelter Meent	22	306	18
3600	Maasheggen - Stokstraatje Boxmeer (regulier agrarisch)	14	126	14

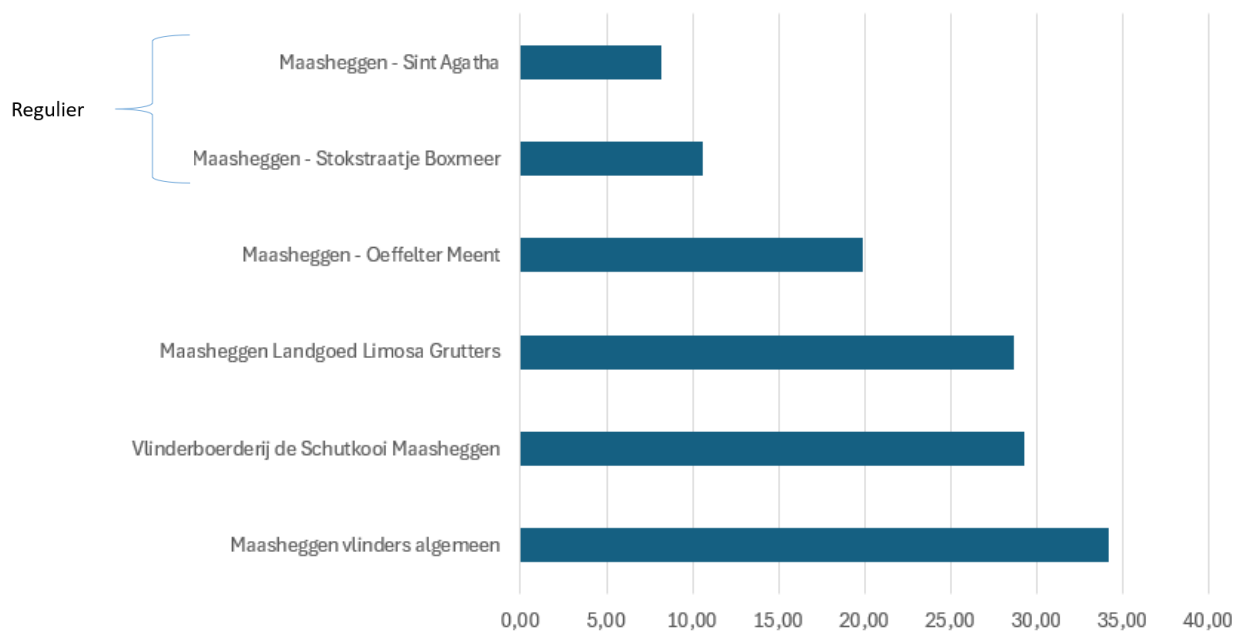

Fig. 11 Aantal exemplaren per kilometer per telling

Als gekeken wordt naar het aantal exemplaren per kilometer per telling (fig. 11) in 2025 valt op dat op Sint Agatha en Stokstraatje Boxmeer, de twee regulier agrarische routes, veel minder vlinders per kilometer geteld worden dan op de andere routes. Op Schutkooi en Landgoed Limosa worden veel vlinders geteld, Oeffelter Meent minder (wellicht door het geheel maaien in juni). Het aantal vlinders per kilometer komt op route Maasheggen vlinders algemeen nog wat hoger uit, waarschijnlijk doordat deze route alleen geteld is in de maanden juni tot en met augustus.

Landgoed Limosa is nu voor het derde jaar op een rij insectenvriendelijk beheerd. De eigenaar heeft goede afspraken met de pachter kunnen maken. Er komen daar meer oranje zandoogjes, meer bruin blauwtjes, veel meer icarusblauwtjes voor dan op de andere routes en het zwartsprietdikkopje werd er voor het eerst gezien. Ook het groot dikkopje wordt daar het vaakst gezien. Dit is bij uitstek een soort die laat zien wanneer er goed gefaseerd gemaaid wordt, omdat de rups in grasstengels overwintert.

5. Basiskwaliteit Natuur

Het gaat slecht met de natuur in steden en op het platteland. Zelfs soorten die veel voorkwamen zoals konijn, huismus, gewone pad en allerlei insectensoorten gaan achteruit. Om de natuur te herstellen moet buiten de natuurgebieden een minimale basiskwaliteit gerealiseerd worden. Daartoe zijn er lijsten met basissoorten per soort gebied opgesteld, en ook plussoorten voor elk gebied. We hopen natuurlijk dat in zo'n gebied als de Maasheggen de Basiskwaliteit in orde is. Als je bekijkt wat voor soorten er zouden moeten zijn in een agrarisch gebied op zandgronden komt de Maasheggen er inderdaad goed uit: 14 van de 15 basiskwaliteit soorten voor Agrarisch gebied op zandgronden zijn aanwezig, alleen de argusvlinder ontbreekt. De argusvlinder is in die regio in 2006 voor het laatst gezien, terwijl de soort tot 2000 nog vrij algemeen was. Maar het is voorlopig niet waarschijnlijk dat de soort er terugkomt. De achteruitgang van de soort komt landelijk o.a. door intensief landgebruik.

Zelfs 2 van de 9 plussoorten zijn aanwezig, koninginnenpage en kleine parelmoervlinder (onderstaande tabel gaat over soorten uit de NDFF). Die zijn niet allemaal ook op de routes geteld. Sleedoornpage is in de buurt gezien maar is nog niet echt in de Maasheggen gezien.

Tabel 5: Soorten in de buurt gezien volgens de NDFF

Soort gezien volgens NDFF	Basiskwaliteit Natuur	Plussoort Basiskwaliteit Natuur	Aandachtssoort voor Maasheggen (zie hoofdstuk 6)
Atalanta			
Bont zandoogje	ja		
Boomblauwtje			
Bruin blauwtje	ja		ja
Bruin zandoogje	ja		
Citroenvlinder			
Dagpauwoog			
Distelvlinder			
Eikenpage			
Gehakkelde aurelia			
Gele luzernevlinder			
Groentje			
Groot dikkopje	ja		ja
Groot koolwitje			
Grote vos			
Hooibeestje	ja		ja
Icarusblauwtje	ja		ja
Iepenpage			
Klein geaderd witje	ja		
Klein koolwitje			
Kleine parelmoervlinder		ja	ja
Kleine vos	ja		
Kleine vuurvlinder	ja		ja
Koevinkje	ja		ja
Koninginnenpage		ja	
Landkaartje	ja		
Oranje luzernevlinder			
Oranje zandoogje	ja		ja
Oranjetipje	ja		
Scheefbloemwitje			
Sleedoorpage		ja	ja (wenssoort)
Zwartsprietdikkopje	ja		ja

6. Relevante dagvlindersoorten en hun verspreiding voor de Maasheggen

Hieronder volgt een korte beschrijving van de soorten die De Vlinderstichting voor de Maasheggen ziet als aandachtsoorten en de eisen die zij stellen aan hun omgeving. Tevens -verderop- een kaartje van de verspreiding zoals die momenteel bekend is uit het meetnet en de NDFF en de grafieken uit het Landelijke meetnet dagvlinders met de gemiddelde trend in diverse tijdsvakken.

Oranje zandoogje

Een gevoelige standvlinder die voorkomt in twee gescheiden gebieden; het noordoosten van het land (Drenthe en de daaraan grenzende delen van Groningen, Friesland en Overijssel) en het zuiden van het land (Zeeland, Noord-Brabant en het noorden van Limburg). In het overige deel van het land wordt het oranje zandoogje nauwelijks waargenomen.

Het oranje zandoogje heeft de status “gevoelig” op de Rode Lijst, en is afhankelijk van gefaseerd maaibeleid, zeer afhankelijk van een bloemrijke vegetatie en de soort is gevoelig voor droogte en vermessing.

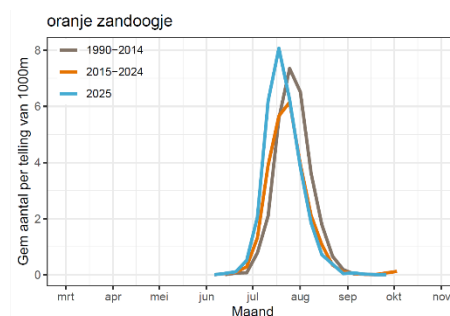

Fig. 12

Oranje zandoogje op de routes

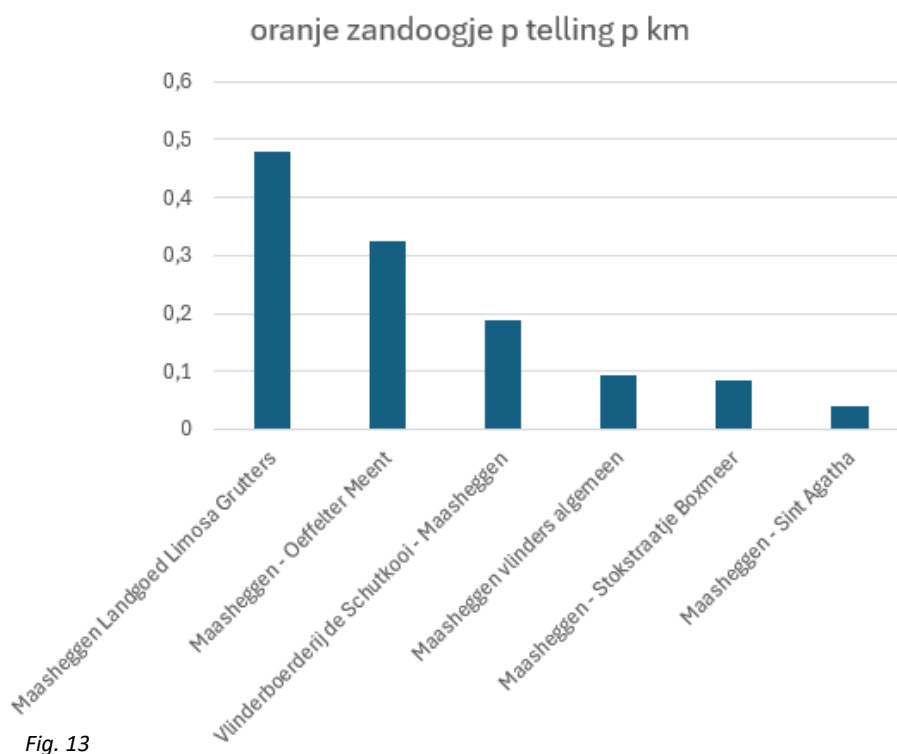

Fig. 13

Groot dikkopje

Een algemene standvlinder. De soort is beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming. Hij vliegt op de zand- en veengronden en in grote delen van de duinen. Op de meeste klei- en veengronden ontbreekt hij en op de Waddeneilanden en in Zuid-Limburg is hij wat schaarser. Thans niet bedreigd op de Rode Lijst. De soort is afhankelijk van gefaseerd maaibeeld, zit als rups hoog in grasstengels tijdens het overwinteren, profiteert van heggen. De soort staat wel onder druk. Het is gunstig als er omstreeks juli voldoende nectarplanten zijn.

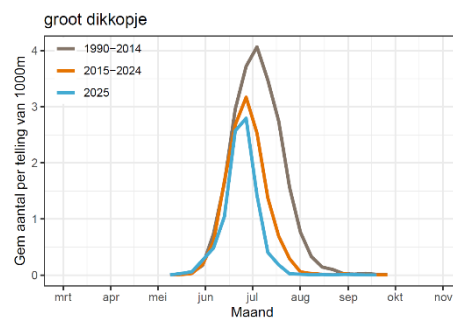

Fig. 14

Groot dikkopje op de routes

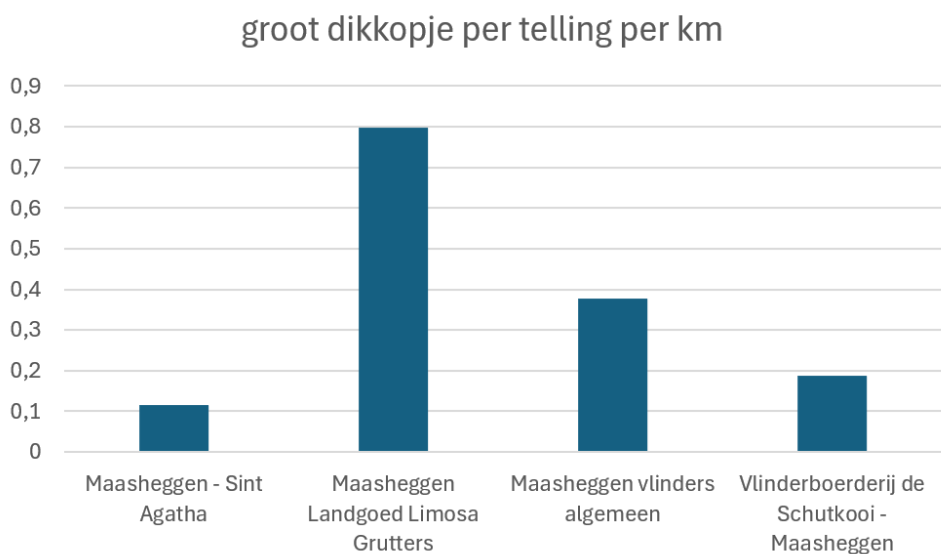

Fig. 15

Fig. 16 Groot dikkopje – de soort overwintert als rups in een grasstengel. Foto: Bert van Rijsewijk

Bruin blauwtje

Een vrij schaarse standvlinder die van oudsher vooral voorkwam in de duinen, en in lagere dichtheden in het westen van het land, het rivierengebied en Zuid-Limburg. Recent heeft deze vlinder zich verder uitgebreid, waardoor hij nu verspreid over grote delen van Nederland voorkomt. Alleen in de drie noordelijke provincies komt hij (nog) minder voor. Overigens zijn de dichtheden in de duinen flink lager dan dertig jaar geleden. De soort staat als gevoelig op de Rode Lijst, en heeft schrale en open lage vegetatie met ooievaars-/reigersbek nodig. Droogte speelt deze soort wél in de kaart. Van het bruin blauwtje werd er 1 op de Oeffelter Meent gezien en 5 op Landgoed Limosa.

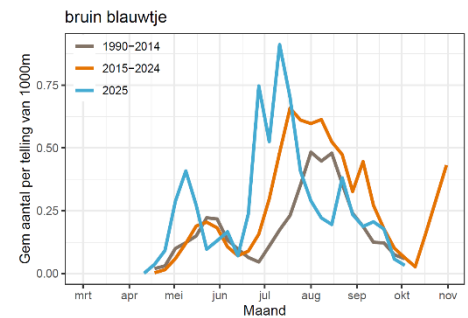

Fig. 17

Zwartsprietdikkopje

Een (tot nu toe) algemene standvlinder die vrijwel overal voorkomt, alleen wat schaarser in delen van het rivierengebied, de Flevopolders, het Utrechts veenweidegebied en in Noord-Holland. De soort is afhankelijk van gefaseerd maaibeeld want hij overwintert als ei in halfhoge vegetatie, vandaar dat hij gevoelig is voor maaien na de vliegtijd, dus vanaf half-eind juli. Het zwartsprietdikkopje heeft een hoge nectarbehoefte. De laatste jaren gaat het slecht met de soort, zie de grafiek. Dit jaar voor het eerst 2 op een route gezien, hopelijk bestendigt dit zich.

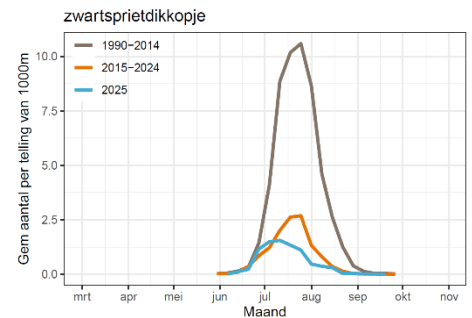

Fig. 18

Kleine vuurvlinder

Een algemene standvlinder die verspreid over het hele land voorkomt; meestal niet in grote aantallen. Staat als Thans niet bedreigd op de Rode Lijst. Houdt van schrale graslanden. Afhankelijk van veel structuur.

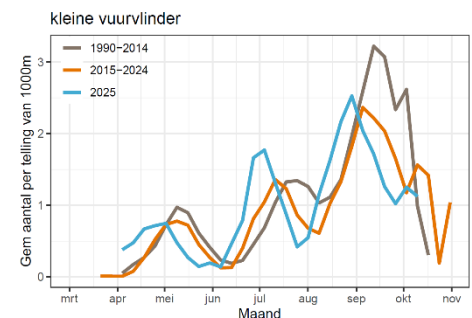

Fig. 19

Icarusblauwtje

Een algemene standvlinder die verspreid over het hele land voorkomt. De soort is Thans niet bedreigd en afhankelijk van voldoende structuur en goed gefaseerd maaibeeld. Klavers zijn heel belangrijk (rolklaver vooral maar ook andere). 2024 was een slecht jaar voor de soort. Van het icarusblauwtje werd er 1 op de Oeffelter Meent gezien, 2 op de Schutkooi en maar liefst 83 op Landgoed Limosa.

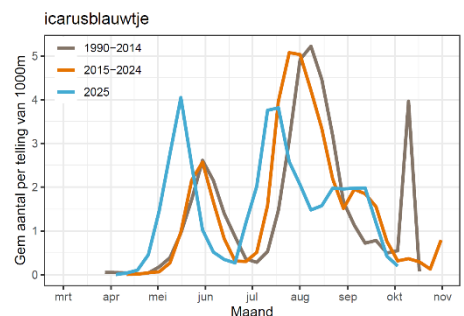

Fig. 20

Hooibeestje

Het hooibeestje is een algemene standvlinder die verspreid over het hele land voorkomt; de meeste waarnemingen worden gedaan op de zandgronden en in de duinen. De soort is zeer gevoelig voor vermessing en houdt van structuurvariatie. Het meest geschikte beheer van graslanden is daarom extensieve begrazing, of gefaseerd maaien. Met het maaisel worden vaak veel eitjes, rupsen en poppen afgevoerd, daarom: niet alles tegelijk maaien.

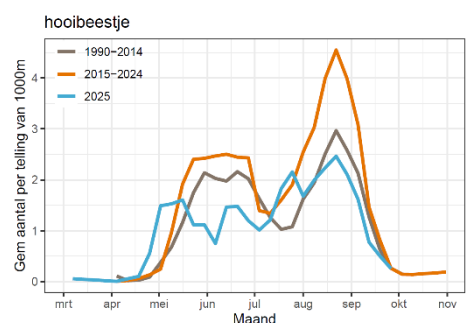
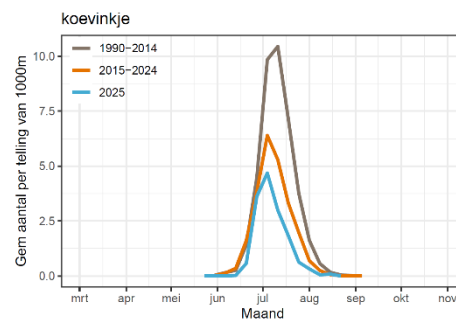

Fig. 21

Koevinkje

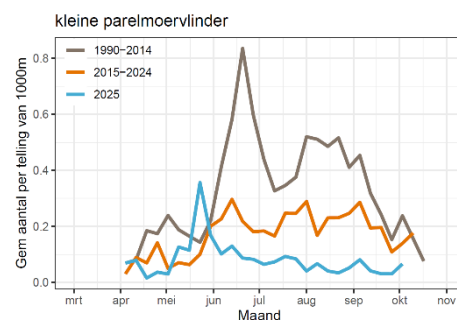
Een algemene standvlinder die vooral voorkomt op de zandgronden van Zuid- en Oost-Nederland en in delen van de duinen. Vooral langdurige droge perioden zijn slecht voor het koevinkje. Als deze door de klimaatverandering vaker gaan optreden zal de stand daar onder te lijden hebben. De soort is een goede indicator of de vochtuithouding op orde is, houdt van de luwte van zonnige randen met bijv. kale jonker of braam.

Kleine parelmoervlinder

Een schaarse standvlinder die voorkomt in de hele kuststreek. Vanaf 2005 komt hij in lage dichtheden, maar wijd verbreid, ook voor op de hogere zandgronden. De soort staat als kwetsbaar op de Rode Lijst en is beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming.

De kleine parelmoervlinder is ooit in het binnenland door twee oorzaken verdwenen. In de eerste plaats door een toename van het insecticidegebruik. Juist rupsen die in en langs akkers leven, worden vaak belast met insecticiden. Daarnaast is het grondgebruik van akkers geïntensiveerd: braaklegging kwam nauwelijks meer voor, de randen werden intensiever gebruikt en door de toegenomen bemesting zijn de open plekjes veelal verdwenen. "Nieuwe natuur" en natuurvriendelijke akkerranden zorgen tegenwoordig voor uitbreiding in het binnenland.

In het binnenland is het wenselijk dat er meer braakliggende akkers of extensief beheerde graanakkers op de zandgronden en langs de rivieren komen. Ook natuurvriendelijke akkerranden, met veel akkerviooltjes, worden door de kleine parelmoervlinder gebruikt.

Fig.23

Sleedoornpage

Een lokale standvlinder die voorkomt op een aantal locaties in Overijssel, langs de randen van de Veluwe, op een paar plekken in de provincie Utrecht, op een enkele locatie in Noord-Brabant en in Zuid-Limburg. De vlinder is beschermd in het kader van de omgevingswet. Hij staat als Bedreigd op de Rode Lijst. Deze soort komt nog niet voor in de Maasheggen maar is een wenssoort. Dichtstbijzijnde plaats waar ze voorkomen is bij de Kraaijenbergse plassen. Wat de soort nodig heeft: sleedoorns in de heggen die zo nu en dan gefaseerd gesnoeid worden en hoge eiken in de buurt waar ze honingdauw halen en baltsen.

De verspreidingskaarten van de aandachtsoorten zijn niet in dit verslag geplaatst, sinds vorig jaar is er weinig veranderd.

7. Beheer van de routes

Momenteel vindt er het volgende beheer plaats:

Op de Schutkooi: 1 t/m 10 worden gemaaid, 11 t/m 19 begraasd

Vlinders algemeen: kappen en maaien secties 11 t/m 20

Oeffelter Meent: maaien en begrazen. Helaas werd bijna alles tegelijk gemaaid.

Landgoed Limosa: wordt gefaseerd gemaaid, sommige stukken staan 2 jaar.

Sint Agatha: bespoten in april, mei gedeeltelijk gemaaid. De route is regulier agrarisch

Stokstraatje: is regulier agrarisch

Het natuurlijker beheer van de Staatsbosbeheer routes en Landgoed Limosa werpt zijn vruchten af als je ze vergelijkt met de regulier agrarische routes, zie ook figuur 11 en tabel 4. Er zijn meer soorten vlinders op die routes en ook meer vlinders per telling als je alles

omreken naar aantal vlinders per kilometer per bezoek. Wat opvalt, is dat de soorten die wijzen op verschraling en gefaseerd beheer (dat positief is voor alle bestuivers) in hogere aantallen voorkomen op Landgoed Mimosa Grutters. Het gaat dan om groot dikkopje, icarusblauwtje, bruin blauwtje, oranje zandoogje en zwartsprietdikkopje. Eigenaar Marius Grutters geeft aan dat hij goede afspraken heeft kunnen maken met de pachter over gefaseerd en in stroken maaien, en delen lang laten staan.

Wij raden dan ook aan om in de rest van de Maasheggen ook beter gefaseerd te maaien, en als er begraaasd wordt te zorgen dat dit niet te intensief gebeurt. Als 15-35 procent blijft overstaan en ook een deel in de winter blijft staan zal dit de insectenpopulatie ten goede komen.

Fig.24 en 25: De Oeffelter Meent is in mei bijna volledig gemaaid. Foto: Bernadette van Noort

Fig.26: In april werd er gespoten langs route Sint Agatha. Foto: Bernadette van Noort

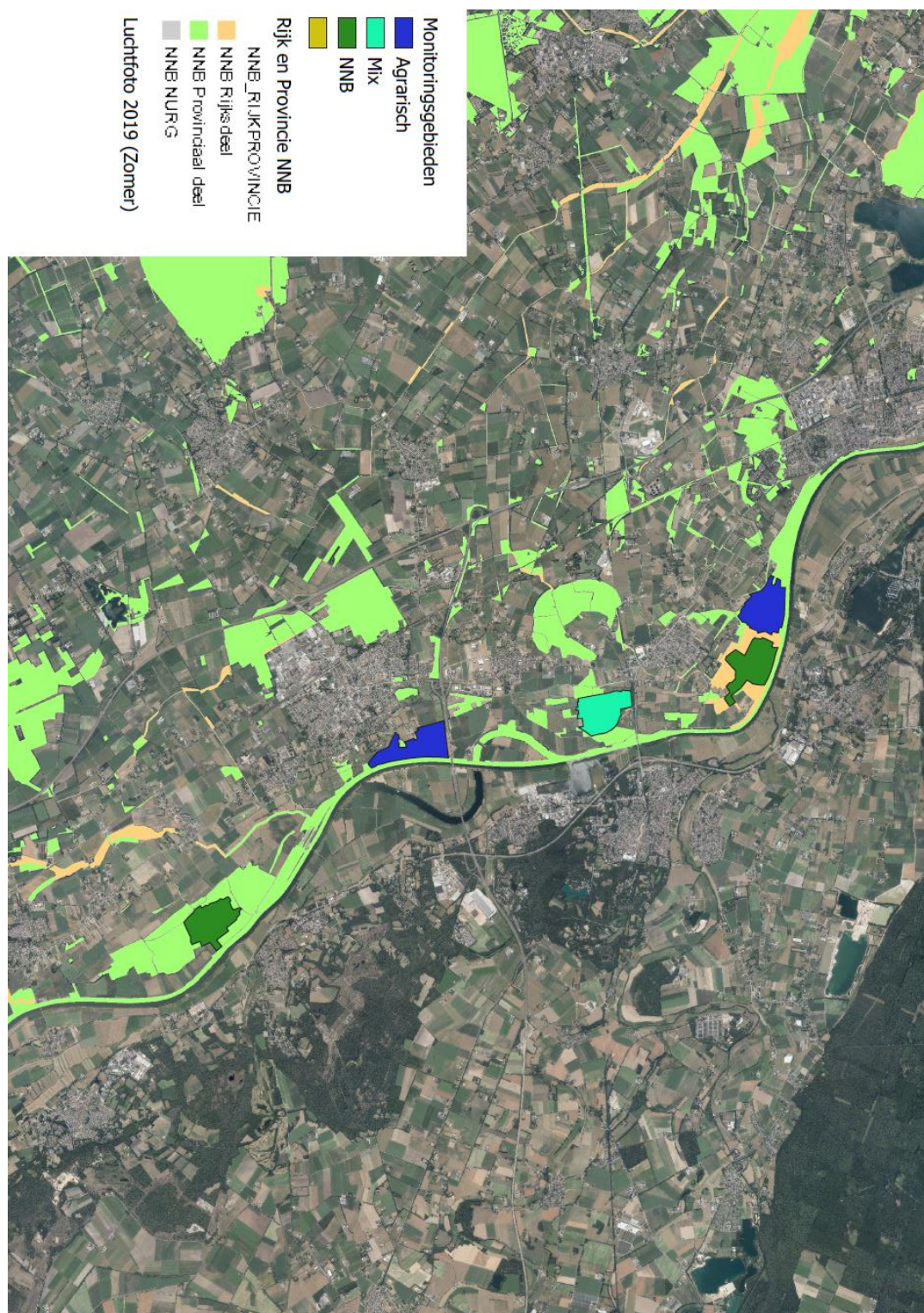

Fig. 27 Monitoringsgebieden met grondgebruik

8. Nachtvinders in de Maasheggen

Dit jaar werden ook de nachtvinders geteld in de Maasheggen, op 6 locaties; drie plekken bij de Schutkooi (op het erf, bij kruidenrijk grasland en op éénjarig grasland, ingevoerd door Angeline Aben) en drie plekken bij Rekgracht naast de Veerweg bij de Vortumse bergen van Rolf Boersma. Tellers zetten hun LedEmmer (een door De Vlinderstichting ontworpen val) bij zonsondergang neer en zetten de lamp aan; bij zonsopkomst kijken ze wat er in de LedEmmer zit en noteren alle soorten met aantallen in het meetnet systeem van De Vlinderstichting. Identificatie van de soorten is in het algemeen goed te doen met de app Obsidentify.

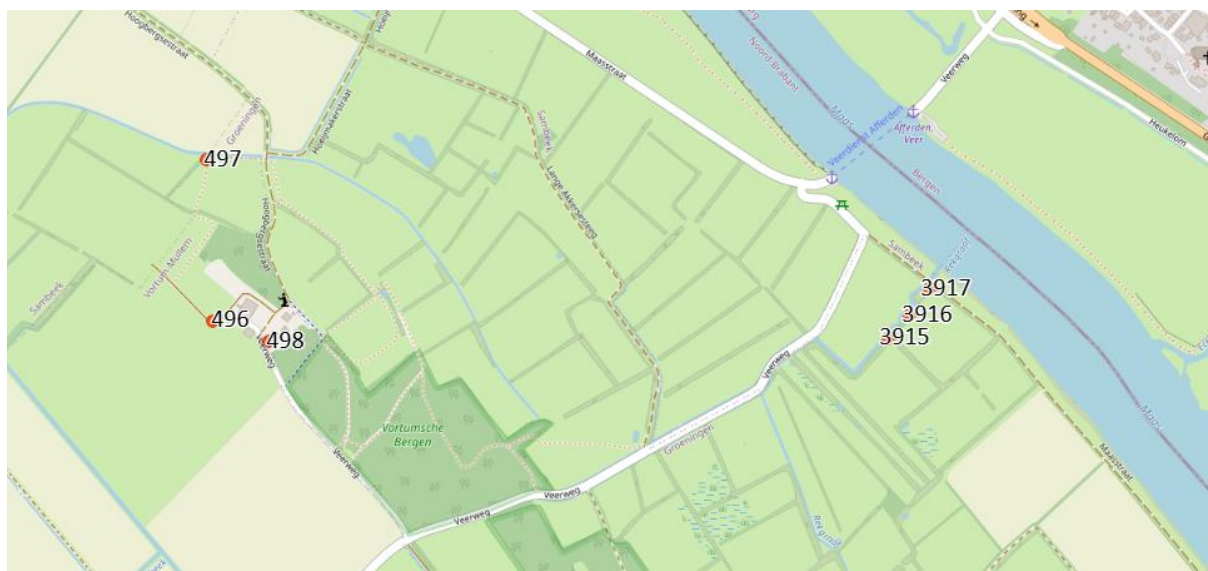

Fig. 28 de plekken van de nachtvlindermeetpunten

Onderstaande grafiek geeft een redelijk beeld van de spreiding door het jaar heen. Je ziet wel een redelijk brede standaardfout (brede vage band); dit betekent dat er veel spreiding is in de data in combinatie met relatief weinig meetpunten. Dit kan nauwkeuriger worden als er meer meetpunten en tellingen komen.

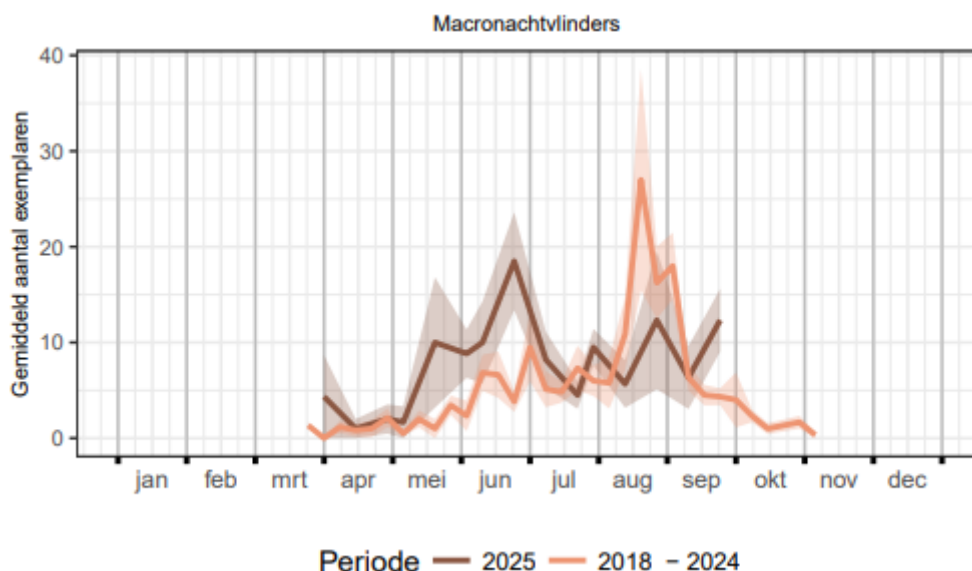

Fig. 29. Vliegtijdgrafiek voor afgelopen jaar en de jaren ervoor

Totaal zijn er in 2025 120 soorten nachtvinders gezien; over de jaren heen komen we zelfs op een totaal van 208 soorten. De complete soortenlijst staat in bijlage II. In tabel 6 staat een overzicht van alle nachtvindertellingen op de Maasheggen.

Tabel 6. Overzicht van alle nachtvlindertellingen per jaar

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	<i>totaal</i>
Aantal routes	3	3	3	3	3	3	6	6
Aantal tellingen	21	39	42	43	45	45	65	300
Aantal individuen	157	199	154	268	434	251	533	1996
Aantal soorten	30	67	59	81	93	65	120	208
Aantal tellers	1	1	1	1	1	1	2	2
Aant. individuen p. telling	7,5	5,1	3,7	6,2	9,6	5,6	8,2	6,7

In tabel 7 staat de top 10 van de meest waargenomen nachtvlinders in 2025. De bleke grasuil, in figuur 30 ook op foto te zien, is het vaakst gezien. Daarna de witte tijger. Ook een dubbelsoort staat in de tabel: de halmrupsvlinder en weidehalmuiltje valt zonder genitaalonderzoek niet uit elkaar te houden dus wordt als dubbelsoort geteld.

Tabel 7: De top 10 van meest waargenomen nachtvlinders in 2025

Rang	Aantal exemplaren	Totaal exx.
1	bleke grasuil	48
2	witte tijger	38
3	vierkantvlekuil	25
4	gele agaatspanner	21
5	halmrupsvlinder of weidehalmuiltje	19
6	vlekstipspanner	18
7	aardappelstengelboorder	17
8	huismoeder	16
9	gewone spikkelspanner	15
10	haarbos	15

Fig. 30 Bleke grasuil, foto: Hein Nouwens

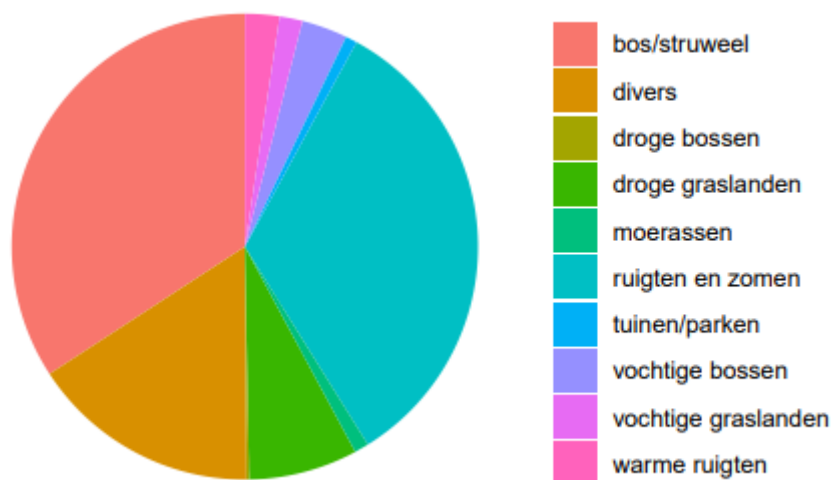

Fig. 31: soorten zoals ze zijn gezien in de Maasheggen verdeeld over hun favoriete habitat.

In figuur 31 wordt weergegeven wat de voorkeurshabitats zijn van de nachtvlinders zoals ze gezien zijn in de Maasheggen. Er is duidelijk te zien dat de heggen belangrijk zijn; veel soorten houden van bos/struweel of ruigten en zomen.

Tabel 8: Resultaten per meetpunt

Routenaam	Aantal tellingen	Aantal exemplaren	Aantal soorten
BIMAG 1 jarig grasland Eric Lamers	15	85	31
BIMAG rand kruidenrijk Eric Lamers	15	199	73
BIMAG tuin Eric Lamers	14	15	12
Moerasbosuil 1 Maasheggen	7	121	44
Moerasbosuil 2 Maasheggen	7	47	30
Moerasbosuil 3 Maasheggen	7	66	36

Hieronder is het aantal exemplaren per telling inzichtelijk gemaakt. Meetpunt Moerasbosuil 1 heeft de meeste exemplaren en daarna het kruidenrijke grasland van de Schutkooi; het regulier agrarische meetpunt en de tuin van Eric Lamers (de Schutkooi) de minste exemplaren.

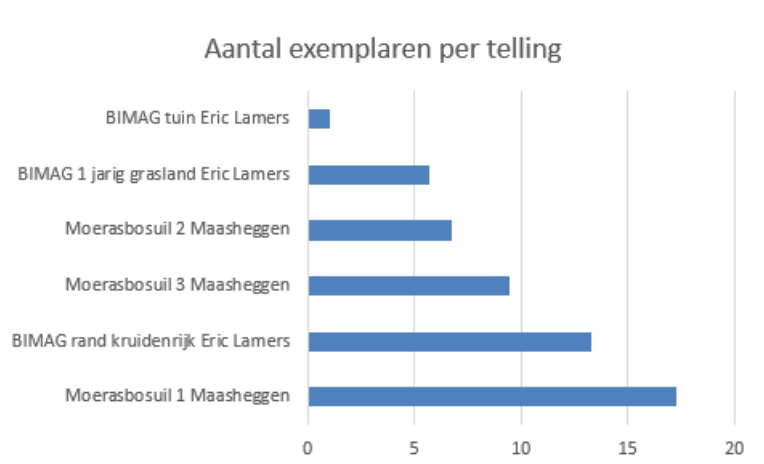

Fig. 32: Aantal exemplaren per telling per meetpunt

Ook het aantal soorten is het hoogst in het kruidenrijk grasland en Moerasbosuil 1:

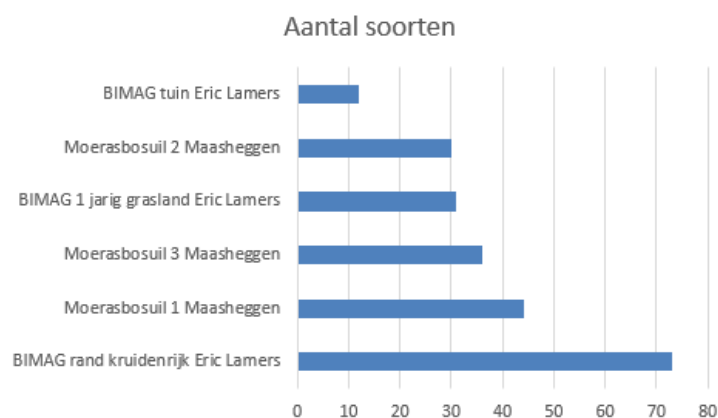

Fig. 33: Aantal soorten per telling per meetpunt

9. Rode lijst soorten nachtvinders in de Maasheggen

Fig. 34 t/m 38: Soorten die gezien zijn (foto's niet van de meetpunten): vlnr vbno: bruine sikkelluil (foto: Jurriën van Deijk), dubbelpijl-uil (foto: Joey Bom), tere zomervlinder (foto: Han Klein Schiphorst), wegedoornspanner (foto: Louis Westgeest)

Tabel 9: Rode Lijstsoorten in de Maasheggen dit jaar

Soort	Voorlopige Rode Lijst status	Aantal waargenomen
bruine sikkelluil	Bedreigd	1
dubbelpijl-uil	Bedreigd	1
dunvlerkspanner	Bedreigd	1
gehakkelde spanner	Bedreigd	1
tere zomervlinder	Bedreigd	1
wegedoornspanner	Bedreigd	1
bruine grasuil	Kwetsbaar	1
gewone gouduil	Kwetsbaar	1
guldenroededwergspanner	Kwetsbaar	1
maantandvlinder	Kwetsbaar	1
paddenstoeluil	Kwetsbaar	3
ringelrups	Kwetsbaar	2
valeriaandwergspanner	Kwetsbaar	1
blauwrandspanner	Gevoelig	1
bruine vierbandsbanner	Gevoelig	1
gewone breedvleugeluil	Gevoelig	14
gewone dwergspanner	Gevoelig	1
gewone grasuil	Gevoelig	7
herculesje	Gevoelig	2
kooluil	Gevoelig	1
oranje bruinbandspanner	Gevoelig	1
rietgrasuil	Gevoelig	1
spurrie-uil	Gevoelig	1
variabele grasuil	Gevoelig	2

10. Bronnen

Algemene informatie over de Maasheggen:

<https://www.unesco.nl/nl/de-maasheggen-unesco-biosfeergebied>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Maasheggen>

Informatie over effecten van beheer op insecten:

Vermaat, A.T. & Bos-Groenendijk, G.I. (2024). Dagvlinders, libellen en sprinkhanen in Maas Brabant 2024. SNL-monitoring. Rapport VS2024.024, De Vlinderstichting, Wageningen

Basiskwaliteit natuur:

Wallis de Vries, M.F., Sierdsema, H., Gmelig Meyling, A.W., van Deijk, J., van Grunsven, R.H.A., Kleukers, R.M.J.C., van der Kolk, H.-J., van Norren, E., Odé, B., Reemer, M., Vaessen, A. & Zollinger, R. (2022). Meetsoorten voor Basiskwaliteit Natuur. Rapport SoortenNL, Nijmegen.

Informatie over soorten:

[Www.vlinderstichting.nl](http://www.vlinderstichting.nl)

Informatie over voorkomen van soorten:

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Verdieping over omgevingswet, beschermde soorten:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>

Bijlage I: Overzicht van alle waargenomen dagvlinders, totaal voor alle routes op de Maasheggen

Naam	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
atalanta	1	4	7	49	12	38	32	56
bont zandoogje	3	8	1	7	45	80	217	354
boomblauwtje	0	0	0	1	1	12	0	20
bruin blauwtje	9	7	0	6	0	7	3	3
bruin zandoogje	1042	899	649	1193	287	589	296	868
citroenvlinder	10	10	8	2	3	29	56	30
dagpauwoog	2	7	15	21	27	42	99	92
distelvlinder	6	17	0	0	0	0	1	19
gehakkelde aurelia	2	2	4	3	8	14	14	28
gele luzernevlinder	0	0	0	0	0	0	0	7
groot dikkopje	15	13	4	2	0	4	16	20
groot koolwitje	32	35	45	0	6	30	14	59
grote vos	0	0	0	0	0	0	1	0
hooibeestje	83	108	100	171	11	237	62	129
icarusblauwtje	5	9	1	4	50	67	0	86
klein geaderd witje	29	1	1	20	123	150	71	171
klein koolwitje	138	96	166	123	110	200	150	396
kleine parelmoervlinder	0	0	0	0	1	1	0	0
kleine vos	0	0	0	0	1	0	0	0
kleine vuurvlinder	6	1	6	1	9	28	5	60
koevinkje	0	0	0	0	0	2	0	0
koninginnenpage	0	0	1	0	0	0	0	2
landkaartje	12	0	1	0	5	11	100	50
oranje luzernevlinder	0	0	0	0	0	0	0	4
oranje zandoogje	13	14	13	2	2	15	8	18
oranjetipje	0	63	28	34	17	76	36	51
zwartsprietdikkopje	0	0	0	0	0	0	0	2

Bijlage II: Overzicht van alle waargenomen nachtvlinders, totaal voor alle routes op de Maasheggen

Nederlandse soortnaam	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Tot.
aangebrande spanner	0	0	1	1	1	2	3	8
aardappelstengelboorder	1	2	0	1	2	0	17	23
agaatvlinder	0	1	0	0	0	0	0	1
appeltak	1	1	5	0	4	0	2	13
berkeneenstaart	0	0	0	0	0	1	0	1
blauwbandspanner	0	1	0	0	0	0	0	1
blauwrandspanner	0	0	0	0	0	0	1	1
bleke grasuil	13	4	4	11	51	12	48	143
bleke grasworteluil	0	0	0	0	0	0	1	1
bochtige smele-uil	0	1	0	0	0	0	0	1
boogsnuituil	0	0	0	0	0	0	5	5
bosbandspanner	0	0	0	1	0	0	0	1
bosbesuil	1	0	0	0	0	1	0	2
bruine grasuil	0	0	0	0	0	0	1	1
bruine grijsbandspanner	0	0	2	1	2	1	1	7
bruine sikkelui	0	2	1	2	1	0	1	7
bruine snuituil	0	0	0	1	0	0	4	5
bruine vierbandspanner	0	0	0	0	0	0	2	2
bruine wapendrager	0	1	0	0	0	0	0	1
buxusmot	0	0	0	0	0	2	0	2
dennenpijlstaart	0	0	1	0	0	0	0	1
dennenspanner	0	0	1	0	0	0	0	1
donker brandnetelkapje	0	1	0	1	1	0	0	3
donker halmuiltje	0	0	0	0	1	0	0	1
donker klaverblaadje	0	0	0	3	1	2	0	6
donkere marmeruil	0	0	0	0	0	0	3	3
donkergroene korstmosuil	0	4	1	0	0	0	0	5
driehoekuil	0	0	0	0	0	0	2	2
drielijnuil	0	1	0	0	0	0	0	1
drievlekspanner	0	1	0	0	0	0	0	1
dubbelpijl-uil	0	0	1	0	0	0	1	2
dunvlerkspanner	0	0	0	0	1	0	1	2
dwarsbanddwergspanner	0	1	0	0	0	0	0	1
dwergspanner onbekend	0	0	0	1	1	0	0	2
dwergstipspanner	0	0	1	3	2	2	3	11
egale bosrankspanner	0	0	0	0	0	0	1	1
egale stipspanner	0	0	1	0	0	0	0	1
egale stofuil	0	1	0	1	2	1	0	5
eikenprocessierups	1	6	1	6	3	1	1	19
eikentandvlinder	0	0	0	0	0	0	1	1
eikenuiltje	0	0	0	1	0	0	1	2
esdoorndwergspanner	0	1	0	0	0	0	0	1
essengouduil	2	0	0	2	1	1	1	7
fruitboomdwergspanner	0	0	0	2	0	0	0	2
gamma-uil	0	6	3	0	12	0	3	24
gehakelde spanner	0	0	0	0	0	0	1	1
gele agaatspanner	0	1	1	8	9	1	21	41
gele eenstaart	1	1	1	1	0	3	2	9
gele oogspanner	0	0	0	1	0	0	0	1
gele tijger	0	0	0	1	0	1	12	14

gelijnde grasuil	1	0	0	1	0	0	0	2
gelobd halmuiltje	0	3	2	0	0	0	3	8
geogde bandspanner	0	0	0	1	0	0	0	1
geogde worteluil	0	3	2	0	2	0	0	7
gepluimde spanner	1	0	0	0	0	0	0	1
gerande spanner	0	0	0	0	1	1	0	2
gestippelde oogspanner	0	0	2	1	0	1	1	5
gestreepte goudspanner	2	0	4	11	9	0	1	27
gevelekte groenuil	0	0	0	0	1	0	0	1
gevelekte winteruil	0	0	1	0	0	0	0	1
gewone bandspanner	1	1	3	7	2	14	0	28
gewone breedvleugeluil	0	0	0	7	10	5	14	36
gewone dwergspanner	0	0	0	0	0	0	1	1
gewone gouduil	0	0	0	0	0	0	1	1
gewone grasuil	59	42	17	41	9	13	7	188
gewone spikkelspanner	0	0	0	4	0	3	15	22
gewone stofuil	0	3	1	2	3	3	8	20
gewone velduil	0	5	0	0	5	0	3	13
gewone worteluil	0	9	6	1	16	3	4	39
glad beertje	0	0	1	0	0	0	0	1
goudvenstertje	0	1	0	0	0	0	0	1
graanworteluil	0	1	0	0	0	0	0	1
graswortelvlinder	0	1	1	0	2	0	1	5
grauwe monnik	0	0	1	0	0	0	0	1
grijze herfstuil	0	0	0	0	0	0	1	1
grijze stipspanner	0	2	0	1	2	2	6	13
groene dwergspanner	0	0	0	0	0	0	5	5
groente-uil	0	1	0	3	2	3	4	13
grote spikkelspanner	0	0	1	0	0	0	2	3
grote worteluil	0	0	0	0	0	0	6	6
guldenroededwergspanner	0	0	0	0	1	0	1	2
haarbos	0	0	0	1	4	4	15	24
hagendoornvlinder	0	0	0	1	1	0	0	2
halmrupsvlinder/weidehalmuiltje	0	8	4	14	51	10	19	106
halmuiltje onbekend	0	0	0	0	2	0	1	3
halvemaanvlinder	0	0	1	2	0	0	0	3
hazelaaruil	0	0	0	1	0	1	1	3
herculesje	0	0	0	0	0	0	1	1
herfst-rietboorder	0	0	0	0	1	0	0	1
houtspaander	0	0	0	0	0	0	2	2
huismoeder	3	4	14	6	18	5	16	66
huisuil	0	1	0	0	0	0	0	1
hyena	0	0	0	2	4	1	2	9
kadeni-stofuil	0	0	0	0	0	0	1	1
klaverspanner	0	0	0	1	0	0	4	5
klein avondrood	0	0	0	0	1	0	0	1
klein visstaartje	0	0	0	1	0	0	0	1
kleine beer	1	0	2	3	7	9	12	34
kleine breedbandhuismoeder	0	0	0	0	1	0	0	1
kleine huismoeder	0	0	0	0	2	0	1	3
kleine voorjaarsuil	0	0	1	1	0	2	0	4
kleine zomervlinder	0	0	0	0	0	0	1	1
koolbandspanner	0	0	0	0	0	1	1	2
kooluil	0	0	3	0	3	0	2	8
koperuil	0	1	0	0	1	1	2	5
kortzuiger	0	0	1	6	1	0	4	12

kromzitter	1	0	0	0	0	0	0	1
kroonvogeltje	0	0	0	0	0	0	1	1
kweekgrasuil	0	0	0	0	1	0	0	1
leverkleurige spanner	0	0	0	0	0	1	0	1
lieveling	2	1	3	2	0	5	0	13
ligusterpijlstaart	0	0	0	0	0	2	0	2
lindepilstaart	0	1	0	0	0	0	0	1
maansikkeluil	21	5	2	1	2	0	6	37
maantandvlinder	0	0	0	6	0	0	1	7
maanuiltje	0	0	0	1	0	1	0	2
macronachtvlinder onbekend	0	0	0	3	13	0	4	20
meidoornuil	4	0	0	2	0	0	0	6
mendicabeer	0	2	0	2	1	0	3	8
meriansborstel	0	1	0	0	0	0	1	2
moeras-grasuil	0	0	0	0	1	0	0	1
morpheusstofuil	1	1	4	5	3	2	15	31
nunvlinder	0	0	6	0	1	1	9	17
open- breedbandhuismoeder/kleine breedbandhuismoeder	0	0	0	0	1	0	0	1
oranje bruinbandspanner	0	0	2	0	0	0	3	5
oranje wortelboorder	15	4	0	14	10	2	4	49
oranjegeel halmuiltje	0	4	4	0	3	0	0	11
paardenbloemspanner	0	0	0	0	1	0	0	1
paddenstoeluil	0	0	0	0	0	0	1	1
pauwoogpijlstaart	0	0	0	0	0	0	1	1
piramidevlinder onbekend	0	0	1	0	0	0	0	1
plakker	0	1	0	0	1	0	1	3
populierenpijlstaart	0	0	3	2	0	1	4	10
prunusspanner	0	0	3	0	0	0	0	3
psi-uil	1	0	0	0	0	0	0	1
psi-uil/drietand	0	0	0	0	0	0	1	1
puta-uil	0	6	0	1	4	0	2	13
rietgrasuil	0	2	0	0	4	1	2	9
ringelrups	0	0	0	0	1	0	1	2
roesje	0	1	0	1	0	0	0	2
rondvleugelbeertje	0	0	0	1	0	1	0	2
roomkleurige stipspanner	0	1	0	0	0	0	0	1
rozenspanner	0	0	0	2	1	0	0	3
satijnstipspanner	2	2	2	0	17	0	1	24
schaduwsnuituil	0	0	0	0	0	0	2	2
schaduwstipspanner	0	2	1	0	0	0	0	3
schedeldrager	0	0	0	0	1	1	2	4
schijn-sparspanner/sparspanner	0	0	0	0	0	0	1	1
schilddrager	0	0	0	1	0	0	2	3
schildstipspanner	0	0	0	0	1	0	0	1
schimmelspanner	0	0	0	0	0	3	0	3
slakrups	0	0	0	0	1	1	1	3
slawortelboorder	0	13	9	0	1	0	0	23
snuitvlinder	0	1	0	2	0	0	0	3
spitsvleugelgrasuil	0	0	0	0	1	0	0	1
sporehoutspanner	0	1	1	3	0	0	2	7
spurrie-uil	0	0	0	0	3	1	2	6
stippelsnuituil	0	0	0	0	0	1	1	2
stofuil onbekend	0	0	0	0	1	0	0	1
stompvleugelgrasuil	0	2	0	0	0	2	10	14

streepkokerbeertje	0	0	0	0	1	0	0	1
stro-uiltje	0	0	0	1	2	64	3	70
taxusspikkelspanner	2	3	3	4	12	3	5	32
tere zomervlinder	0	0	0	0	0	0	1	1
tweekleurige uil	0	1	0	0	0	0	0	1
tweestreepvoorjaarsuil	0	0	0	1	1	2	2	6
v-dwergspanner	0	0	0	0	0	0	2	2
vaal kokerbeertje	0	5	0	0	0	0	0	5
valeriaandwergspanner	0	0	0	0	0	0	1	1
variabele grasuil	0	0	0	0	0	0	2	2
variabele herfstuil	1	0	0	0	0	0	0	1
variabele spikkelspanner	0	0	0	0	0	1	1	2
variabele voorjaarsuil	0	0	0	0	1	0	2	3
veldgrasuil	0	1	0	0	0	0	0	1
vierbandspanner	0	0	0	1	2	3	4	10
vierbandspanner/bruine vierbandspanner	0	0	0	1	0	3	4	8
vierkantspikkelspanner	0	0	0	1	0	0	0	1
vierkantvlekkuil	4	4	0	6	10	8	25	57
vingerhoedskruiddwergspanner	0	0	0	0	1	0	0	1
vlekstipspanner	1	2	1	5	20	1	18	48
vogelwiekje	0	0	1	0	1	0	1	3
volgeling	0	0	1	0	1	0	1	3
voorjaarsdwergspanner	0	0	0	1	0	0	1	2
vuursteenvlinder	0	0	0	0	0	1	1	2
wapendrager	0	0	3	2	0	1	0	6
wegedoornspanner	0	0	1	2	1	0	1	5
wilgenschorsvlinder	0	0	0	0	0	0	2	2
witstipgrasuil	0	1	0	3	8	0	1	13
witte eenstaart	1	0	0	1	6	0	0	8
witte tijger	0	2	1	1	7	13	38	62
witte-l-uil	0	1	0	0	0	0	0	1
witvlakvlinder	0	0	0	0	0	0	1	1
wortelhoutspanner	0	0	0	1	2	0	0	3
zandhalmuiltje	0	1	0	2	6	1	1	11
zesstreepuil	1	0	1	0	0	0	0	2
zilverstreep	0	0	0	0	0	0	1	1
zuidelijke grasuil	0	0	0	0	2	0	0	2
zuidelijke stofuil	0	1	0	0	8	0	4	13
zuringuil	0	0	0	1	0	1	2	4
zwart weeskind	0	0	1	0	0	1	0	2
zwartbandspanner	0	1	1	2	1	2	0	7
zwarte-c-uil	11	0	6	14	7	7	8	53
zwarte-w-vlinder	0	2	0	0	0	0	0	2
zwartkamdwergspanner	0	0	0	0	1	0	6	7
zwartstipspanner	0	0	0	1	0	0	0	1
zwartstipvlinder	1	0	0	0	0	0	0	1
zwartvlekdwergspanner	0	0	0	0	1	0	1	2
zwartvlekwinteruil	0	0	0	0	1	0	0	1

